

ENTEĞRE RAPORLAMA İLKELERİNİN FİNANSAL PERFORMANSA ETKİSİ: BİST BANKA ENDEKSİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA*

Dr. Öğretim Üyesi Filiz YÜKSEL**

Prof. Dr. Cevdet A. KAYALI***

Araştırma Makalesi / *Research Article*

Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi
Özel Sayı 2020; 22, ös65 - ös80

ÖS
65

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, BİST Banka Endeksinde entegre raporlama ilkelerine uygun raporlama yapan işletmeler ile entegre raporlamaya uygun raporlama yapmayan işletmelerin finansal performansının incelenmesidir. Bu amaçla, BİST Banka Endeksinde Temmuz 2019 itibarıyla işlem görmekte olan 10 mevduat bankasının 2017 ve 2018 yıllarına ait finansal oranları TOPSİS yöntemi sıralanmıştır. BİST oynaklığı, makro ekonomik etkileri ve örneklem büyüklüğünün kısıt olarak alındığı bu çalışmanın sonucunda, 2017 yılında entegre rapor hazırlamış olan Türkiye Garanti Bankası A.Ş.'nin beşinci sırada, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'nin yedinci sırada; 2018 yılında ise entegre rapor hazırlayan Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'nin ilk sırada, Türkiye Garanti Bankası A.Ş.'nin ikinci sırada, Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.'nın üçüncü sırada yer aldığı görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Entegre Raporlama, Entegre Rapor, Finansal Performans, BİST Banka Endeksi, TOPSIS

JEL Sınıflandırması: M40, M41

THE IMPACT OF INTEGRATED REPORTING PRINCIPLES ON FINANCIAL PERFORMANCE: A RESEARCH ON THE BIST BANKS INDEX

ABSTRACT

The purpose of this study is to investigate the financial performance of the companies listed in the BIST Banks Index that reporting in accordance with the integrated reporting principles and those that do not report in

---

* Makale gönderim tarihi: 15/11/2019; kabul tarihi: 20/01/2020.

Bu çalışma, 5-8 Ekim 2019 tarihlerinde MÖDAV tarafından Kuşadası'nda düzenlenen 16. Uluslararası Muhasebe Konferansı'nda sunulan bildirinin, yeniden düzenlenerek genişletilmiş halidir.

** T.C.Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Domaniç Hayme Ana MYO, Finans Bankacılık Sigortacılık Bölümü, filizyuksele@windowslive.com, <https://orcid.org/0000-0002-7654-7665>

*** İzmir Demokrasi Üniversitesi, İİBF, İşletme Bölümü, calptekin.kayali@idu.edu.tr, <https://orcid.org/0000-0003-3902-1696>

Atıf: Yüksel, F. ve Kayalı, C. A. (2020). Entegre raporlama ilkelerinin finansal performansa etkisi: BİST banka endeksi üzerinde bir araştırma. *Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi*, 22 (Özel Sayı), ös65- ös80.

<http://dx.doi.org/10.31460/mbdd.647411>

accordance with the integrated reporting. For this purpose, the financial ratios for 2017 and 2018 of the 10 deposit banks that are traded in the BIST Bank Index as of July 2019 are listed in the TOPSIS method. As a result of this study, where BIST volatility, macroeconomic effects and sample size were taken as limited, in 2017, it was determined that Turkey Garanti Bank which prepared integrated report ranked fifth, Yapı ve Kredi Bank which prepared integrated report ranked seventh. In 2018, it was determined that Yapı ve Kredi Bank which prepared integrated report ranked first, Turkey Garanti Bank which prepared integrated report ranked second.

Keywords: Integrated Reporting, Integrated Report, Financial Performance, BIST Banks Index, TOPSIS

JEL Classification: M40, M41

ÖS
66

1. GİRİŞ

Kıtlık “sınırsız insan isteklerini karşılayacak kaynakların yetersizliği, istem fazlası” (TDK, site) olarak tanımlanmaktadır. İnsan istek ve ihtiyaçları sonsuz olup, bu istek ve ihtiyaçların karşılanması sağlayacak kaynaklar sınırlıdır. Bu durumda talep fazla, arz ise talebe göre azdır. Arz ve talep miktarı arasındaki bu farklılık kaynağın fiyatını, bedelini, değerini oluşturmaktadır. Eğilmez (2019)’e göre bu durum değer çelişkisidir. “Bir malın fiyatını, o malın ne kadar yararlı ve vazgeçilmez olduğu değil onun ne kadar az ya da çok bulunur durumda olduğu belirler” (Eğilmez 2019). Dolayısıyla, kıt kaynakların değeri daha fazladır. “Kaynakların kıtlığı tartışılmaz bir veri kabul edildikten sonra, yapılması gerekenin ne olduğu esasen bellidir: Tercihle bulunmak” (Çelik 2011, 2).

Üretim faaliyeti ile bir taraftan istek ve ihtiyaçlar karşılanıp fayda sağlanırken bir taraftan kıt kaynakların tüketimine sebep olunmaktadır. Bu durum gelecek yıllarda insan için yararlı ve vazgeçilmez olan mallara olan talebi arttıracak, Eğilmez (2019) tarafından tanımlanan değer çelişkisini ortadan kaldıracaktır. Diğer bir ifadeyle, insan için hayati öneme sahip hava, su, toprak gibi kıt kaynakların azalması, bozulması, yok olması tehlikesi bu kaynaklara olan talebi, dolayısıyla bu kıt kaynakların değerini arttıracaktır. Böyle bir durumla karşılaşmamak için insanoğlunun şimdiden bir tercih yapması, işletmelerin faaliyetleri ile çevre ve toplum üzerindeki olumsuz etkilerini azaltması, hatta olumlu etkilerini arttırmaları gerekir.

Dünyanın birçok ülkesi Birleşmiş Milletler (BM) öncülüğünde 1970’li yıllardan beri her bir ekonomik birimin çevre ve toplum üzerindeki olumsuz etkisini azaltması gerektiği konusunda çalışmalar yapmaktadır. Bu çalışmalar 1972 yılında gerçekleştirilen BM İnsan Çevresi Konferansı ile başlamıştır. 1987 yılında ise Brundtland Raporu yayımlanmıştır. “Ekonomik kalkınma, doğal kaynak yönetimi ve korunması, sosyal eşitlik ve katılımın entegrasyonuna duyulan ihtiyaç ilk kez 1987 Brundtland Raporu (Ortak Geleceğimiz) ile ortaya konmuştur” (BM 2019). Sürdürülebilir kalkınma kavramına vurgu yapılan Brundtland Raporuna göre “sürdürülebilir kalkınma, kaynakların sömürülmesi, yatırımların yönü, teknolojik gelişmenin uyumlaştırılmasına yönelik bir değişim sürecidir; kurumsal değişim tüm bunlarla uyum içindedir ve bugün ve gelecekte insan istek ve ihtiyaçlarını karşılama potansiyelini artırır” (BM 1987). Diğer bir ifadeyle, sürdürülebilir kalkınma ekonomik birimler tarafından verilecek yatırım ve finansman kararlarında toplumsal ve çevresel faktörlerin dikkate alınması ile insanlığın ihtiyaçlarını karşılama yeteneklerinin artırılmasıdır. Sürdürülebilir kalkınma esas itibarıyla finansal olmayan performansın finansal performansı etkilediği görüşüne dayanmaktadır.

Sürdürülebilir kalkınmanın sağlanabilmesi için kurumsal değişime ihtiyaç vardır. Bu değişim alanlarından birisi de işletmenin ekonomî, toplum ve çevre üzerindeki etkilerini raporlama anlayışındaki

değişimdir. İşletmeler toplum ve çevre üzerindeki etkilerini kurumsal sosyal sorumluluk raporları veya sürdürülebilirlik raporları vasıtasıyla bilgi kullanıcılarına sunmaktadırlar. İşletmelerin toplum ve çevre üzerindeki etkilerini, yani sürdürülebilirlik performanslarını kurumsal sosyal sorumluluk raporları veya sürdürülebilirlik raporları vasıtasıyla bilgi kullanıcılarına sunmaları sürdürülebilir kalkınma yolunda elbette önemli bir adımdır. Ancak tek başına yeterli değildir. Sürdürülebilir kalkınmanın gerçek anlamda sağlanabilmesi için sürdürülebilirlik performansı ile finansal performansın entegre edilmesi ve entegre biçimde sunulması gerektiği düşüncesi entegre raporlamanın geliştirilmesini sağlamıştır. Entegre raporlama, işletmenin entegre düşünce temelinde çalışan tüm birim ve fonksiyonları tarafından tüm sermaye unsurları üzerinde yaratılan değer bir bütün olarak raporlanması sürecidir. Esas itibarıyla Güney Afrika Yöneticiler Enstitüsü (Institute of Directors in Southern Africa-IoDSA)'nın King III Raporunda entegre raporlama bölümüne yer vermesi ve ardından Mart 2010'da başlayan dönemden itibaren Johannesburg Borsası'na kayıtlı tüm işletmeler tarafından yayımlanması zorunlu tutulan entegre rapor, 2013 yılında Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesinin yayımlanması ile birlikte dünya çapında kabul görmeye başlamıştır.

Sürdürülebilir ekonomiye ulaşmada önemli bir adım olarak nitelendirilen entegre raporlama, finansal ve finansal olmayan performansın birlikte değerlendirilmesi ve tek bir raporda sunulmasını sağlar. Dolayısıyla finansal ve finansal olmayan performansın birbirini etkilediği söylenebilir. Buradan hareketle, bu çalışmanın amacı entegre raporlamayı benimseyen işletmelerin finansal performansı ile entegre raporlamayı benimsemeyen işletmelerin finansal performansının karşılaştırılmasıdır. Bu amaçla bu çalışmada öncelikle entegre raporlama, finansal ve finansal olmayan performans arasındaki ilişki hakkında açıklamalar yapılmaya, entegre raporlamanın finansal performans üzerindeki etkisi BİST Banka Endeksinde işlem gören mevduat bankaları TOPSIS yöntemi ile analize tabi tutularak incelenmeye çalışılacaktır.

2. ENTEGRE RAPORLAMA

2.1. Entegre Raporlamanın Tarihsel Gelişimi ve İlgili Organizasyonlar

Günümüzde sürdürülebilirliği sağlamak adına çerçeveler, ilkeler yöntemler geliştiren ulusal ve uluslararası birçok organizasyonun varlığı bilinmektedir. Bu organizasyonlar incelendiğinde Sürdürülebilirlik İçin Muhasebe Projesi (Accounting for Sustainability-A4S), Güney Afrika Yöneticiler Enstitüsü (Institute of Directors Southern Africa-IoDSA), Güney Afrika Entegre Raporlama Komitesi (Integrated Reporting Committee of South Africa-IRCSA), Küresel Raporlama Girişimi (Global Reporting Initiative-GRI) ve Uluslararası Muhasebeciler Federasyonu (International Federation of Accountants-IFAC)'nın sürdürülebilirlik ve entegre raporlama açısından öncü organizasyonlar olduğu görülür.

A4S, Galler Prensi ve Sir Michael Peat tarafından bir çalışma grubu olarak kurulmuştur. Grubun amacı, muhasebede standart yaklaşımların finansal veya çevresel açıdan parasal değer sağlayamadığı sorusunu araştırmak olmuştur (A4S, 2019). Sürdürülebilirliği sağlamada muhasebenin rolü ve görevi konusunda çalıştığı ifade edilebilecek olan bu çalışma grubu 2007 yılında Bağlı Raporlama Çerçevesini (Connected Reporting Framework) yayımlamıştır. A4S (2019)'e göre bağlı raporlama çerçevesi işletmelerin finansal ve çevresel performanslarını açık, özlü ve birbirleriyle bağlantılı bir şekilde raporlamalarına imkan sağlayan bir çerçevedir. Ayrıca, "entegre raporlama ve Uluslararası Entegre Raporlama Konseyinin kurulmasının temellerini oluşturmuştur" (A4S 2019).

Finansal ve finansal olmayan performansın entegre edilmesinde önemli adımlardan bir diğeri IoDSA tarafından yayımlanan King Kurumsal Yönetim Kodlarıdır. Özellikle King III Report'ta "Entegre Raporlama ve Açıklama" başlığı altında üç ilke açıklanmıştır. Bu üç ilke (IoDSA 2009) aşağıdaki gibidir:

- Yönetim kurulu işletmenin entegre raporunun doğruluğunu tamlığını sağlamalıdır.
- Sürdürülebilirlik raporları ve açıklamaları işletmenin finansal raporları ile entegre edilmelidir.
- Sürdürülebilirlik raporları ve açıklamaları bağımsız güvenceye sahip olmalıdır.

2009 yılında entegre raporlama için atılan önemli adımlardan birisi de A4S Project kapsamında gerçekleştirilen toplantı ve forum olmuştur. Eccles ve Krzus (2010)'a göre, 11 Eylül 2009 tarihinde Londra'da birçok paydaşın katılımı ile yapılan toplantıda sürdürülebilir ekonomiye geçişte önemli bir adım olarak uluslararası bir kuruluşun sürdürülebilirlik ve finansal raporlama çerçevesini entegre edecek sürecin öncülüğünü yapması gerektiği konusunda anlaşılmıştır. Bu karar sonrasında, A4S kapsamında gerçekleştirilen forumda Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (International Integrated Reporting Council-IIRC) kurulması için IFAC ve GRI işbirliğine davet edilmiştir. IFAC ve GRI tarafından yapılan çalışma sonucunda 2010 yılında IIRC kurulmuştur. Entegre raporlama konusunda bir diğer önemli organizasyon olan IRCSA entegre raporlamaya ilişkin tartışma kağıdını 2011 yılında kamuoyunun görüşüne açmıştır. Yapılan çalışmalar sonucunda da 2013 yılında IIRC tarafından Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesi (Çerçeve) yayımlanmıştır. Entegre raporlama ve IIRC'nin kuruluşunda önemli olduğu düşünülen bu gelişmeler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Entegre Raporlama ve IIRC'nin Kuruluşunda Önemli Adımlar

Yıl	İlgili Organizasyon	Gelişme
2004	A4S	Sürdürülebilirlik için Muhasebe Projesi Çalışma grubunun kuruluşu
2007	A4S	Bağlı Raporlama Çerçevesi (Connected Reporting Framework) yayımlanması
2009	IoDSA	King III - Kurumsal Yönetim Kodları'nın yayımlanması Bölüm 9: Entegre Raporlama ve Açıklama
	A4S	11 Eylül 2009- Londra'da düzenlenen toplantı 17 Aralık 2009 - "Governance&Collaboration: Establishing an International Integrated Reporting Committee" forumu
2010	IRC of SA	Integrated Reporting Committee of South Africa kuruluşu
2011	IRC of SA	IRC of SA tarafından "Framework for Integrated Reporting and Integrated Report-Discussion Paper" başlıklı tartışma kağıdının yayımlanması
2013	GRI ve IFAC	GRI ve IFAC işbirliği sonucu International Integrated Reporting Council (IIRC)'nin kuruluşu
	IIRC	Integrated Reporting Framework'un yayımlanması

Günümüzde entegre raporlama ve entegre rapor dünya çapında geniş bir kabul görmüştür. Entegre raporlamayı zorun kılan ülkeler mevcut olup, birçok işletme tarafından entegre rapor yayımlanmaktadır.

2.2. Entegre Raporlama ve Entegre Rapor

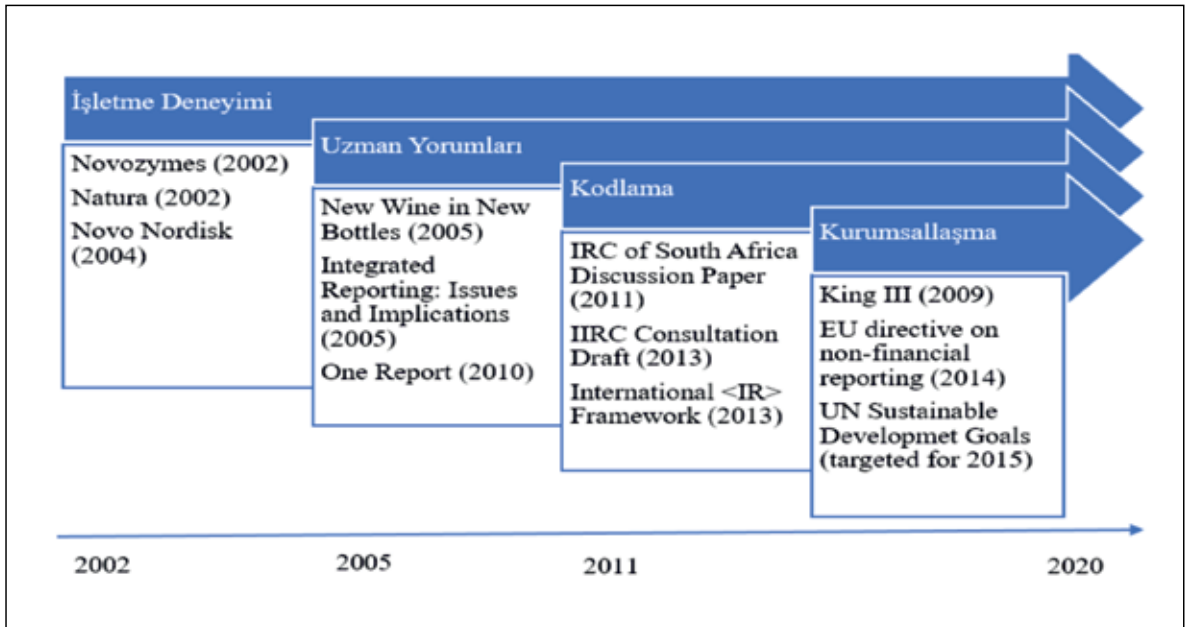
Entegre raporlama kurumsal raporlamada yeni bir yaklaşım olarak nitelendirilmektedir. Finansal raporlama ve sürdürülebilirlik raporlamasının tarihsel gelişimi ile kıyaslandığında, entegre raporlama yeni bir raporlama yaklaşımıdır. Tarihsel gelişimi açısından bakıldığında ise entegre raporlamanın 15 yılı aşan bir geçmişi vardır. Eccles vd. (2015)'e göre entegre raporlamanın anlam bakımından gelişiminde dört aşama vardır. Eccles vd. (2015) bu aşamaları işletme deneyimi, uzman yorumları, kodlama ve kurumsallaşma olarak isimlendirmiştir. Şekil 1'de görüldüğü gibi,

- İşletme deneyimi aşamasında entegre raporlamada öncü işletmeler olarak anılan işletmeler tarafından entegre raporlar yayımlanmıştır. Novozymes ve Natura işletmeleri tarafından 2002 yılında, Novo Nordisk tarafından 2004 yılında yayımlanan raporlar entegre rapor olarak kabul edilmektedir.
- Uzman yorumları aşamasında öncü işletmelerin gözlem ve deneyimlerinden yararlanılarak akademik çalışmalar yapılmıştır. Bu aşamada Allen White tarafından 2005 yılında yayımlanan

“New Wine in New Bottles”, 2005 yılında Solstice Sustainability Works Inc.tarafından yayımlanan “Integrated Reporting: Issues and Implications for Reporters”, 2010 yılında Eccles ve Krzus tarafından yayımlanan “One Report: Integrated Reporting for a Sustainable Strategy” başlıklı çalışmaların önemli çalışmalar olduğu ifade edilmektedir.

- Kodlama aşamasında IRCSA ve IIRC tarafından yayımlanan çerçeveler ve standartlar geliştirilmiştir.
- Kurumsallaşma aşaması ise IoDSA, Avrupa Birliği, Birleşmiş Milletler gibi organizasyonlar tarafından yasalar ve yürütme kodlarının oluşturulduğu aşamadır.

ÖS
70

Şekil 1. Entegre Raporlama Anlamının Gelişiminde Dört Aşama

Kaynak: Eccles ve diğerleri 2010, 532

Şekil 1’de görüldüğü gibi, “diğer yeni yönetim kavramları gibi entegre raporlama da ilk önce uygulamada başlamıştır” (Eccles ve Serafeim 2014, 6). Novozymes, Natura ve Novo Nordisk işletmeleri tarafından finansal ve finansal olmayan bilgilerin bir arada sunulduğu raporların yayımlanmasının ardından uzman yorumları yapılmış, standartlar ve çerçevelerin hazırlanması için çalışmaya başlanmıştır. Bu çalışmalardan birisi de 2009 yılında St.James’s Place’da yapılan toplantıdır. Eccles ve Krzus (2010)’a göre bu toplantıda tek raporun anlamı, uygulama zorlukları gibi konular tartışılmıştır.

En basit şekliyle, Tek Rapor (One Report) bir işletmenin yıllık raporlarında bulunan finansal ve anlatsal bilgiler ile işletmenin kurumsal sosyal sorumluluk veya sürdürülebilirlik raporlarında bulunan finansal olmayan (çevresel, sosyal ve yönetsel konular gibi) ve anlatsal bilgileri birleştiren tek bir rapor hazırlamak anlamına gelir (Eccles ve Krzus 2010, 10). Eccles ve Krzus (2010) çalışmalarında entegre rapor ifadesi yerine tek rapor (one report) ifadesini kullanmayı tercih etmişler, tek raporun elektronik ortamda veya kağıt üzerinde finansal ve finansal olmayan bilgileri bir arada sunmanın yanında bir başka anlamı daha olduğunu ifade etmişlerdir. Tek raporun “ ikinci ve daha geniş anlamı, finansal ve finansal

olmayan bilgileri, birbirleri üzerindeki etkileri gösterecek şekilde raporlamaktır” (Eccles ve Krzus 2010, 11). Diğer bir ifadeyle, tek rapor, işletmelerin teknolojik gelişmelerden yararlanarak finansal ve finansal olmayan bilgileri ve bu bilgiler arasındaki etkileşimi tek bir raporda sunmalarıdır.

Entegre raporlama kurumsal raporlama konusuna daha birleşik ve etkili bir yaklaşım ortaya koyar ve sermayenin daha etkili ve üretken bir şekilde dağıtılması için finansal sermaye sağlayan taraflara sunulan bilgilerin kalitesini artırmayı amaçlar (IIRC 2013, 4). Entegre düşünce biçimi üzerine inşa edilen ve bir kuruluş tarafından zaman içinde yaratılan değer hakkında bir entegre raporun ve değer yaratma sürecinin unsurları hakkındaki diğer ilgili bildirimlerin yayımlanmasıyla sonuçlanan bir süreçtir (IIRC 2013, 33). Entegre raporlama, entegre düşünce temelinde gerçekleştirilen işletme faaliyetleri ve bu faaliyetler sonucunda yaratılan değer entegre rapor ile bilgi kullanıcılarına sunulması sürecidir. Eccles ve Serafeim (2014)’e göre kurumsal raporlamanın bilgi işlevi ve dönüşüm işlevi olmak üzere iki amacı vardır. Paydaşlara karar almalarında yardımcı olmak için işletme ile ilgili bilgi aktarma bilgi işlevini ifade eder. Paydaşlarla etkileşim içinde olmanın sonucunda paydaşlardan alınan geribildirim ile fayda sağlamak için işletme ve süreçlerinde değişime gitmek, kaynak tahsis kararlarını bu doğrultuda almak ise dönüşüm işlevini ifade etmektedir. “Finansal raporlama daha çok bilgi işlevine, sürdürülebilirlik raporlaması ise dönüşüm işlevine odaklanır. Entegre raporlama her ikisini de başarma girişimidir” (Eccles ve Serafeim 2014, 19). Diğer bir ifadeyle, entegre raporlama finansal ve finansal olmayan bilgilerin birbirine etkisini tek bir raporda sunarken hem işletme paydaşlarını bilgilendirme işlevini, hem de paydaşlardan alınan bilgiler doğrultusunda işletme süreç ve fonksiyonlarını dönüştürme işlevini yerine getirmeyi amaçlar. “Entegre Raporlama Çerçevesi entegre raporlamanın bilgi ve dönüşüm işlevlerini açıkça belirtir” (Eccles ve Serafeim 2014, 9). Eccles ve Serafeim (2014)’a göre Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesinin yönetici özeti bölümünde yapılan açıklamalar entegre raporlamanın bilgi işlevi ve dönüşüm işlevini yerine getirmeyi amaçladığını ortaya koymaktadır.

3. FİNANSAL PERFORMANS VE FİNANSAL OLMAYAN PERFORMANS İLİŞKİSİ

Entegre raporlama işletme tarafından değer yaratılması ve yaratılan değer entegre rapor ile bilgi kullanıcılarına aktarılması sürecidir. Entegre raporlama sürecinde işletmelere yol gösterici nitelikte olan Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesinde finansal ve finansal olmayan tüm sermaye unsurları için değer yaratılması ve yaratılan değer raporlanmasına yönelik ilkeler düzenlenmiştir. Diğer bir ifadeyle finansal sermaye yanında üretilmiş sermaye, fikri sermaye, insan sermayesi, sosyal ve ilişkisel sermaye, doğal sermayeye ilişkin değer yaratma ve yaratılan değeri raporlamak esastır. Ancak, Çerçevede entegre raporun amacı finansal sermayeye dayalı olarak açıklanmıştır. “Bir entegre raporun asıl amacı finansal sermaye sağlayan taraflara bir kuruluşun zaman içinde nasıl değer yaratacağını açıklamaktır” (IIRC 2013, 7). Çerçevede açıklanan bu amaç entegre raporun temelde mevcut veya potansiyel yatırımcılara işletmenin değer yaratma süreci ile ilgili bilgi aktarmayı amaçladığını ortaya koymaktadır. Dolayısıyla entegre raporlama, veya daha genel bir ifade ile finansal olmayan performans ile finansal performans arasında ilişki olması beklenebilir. Bu beklenti literatürde finansal ve finansal olmayan performans arasındaki ilişkinin incelendiği çalışmaların yapılmasına yol açmıştır.

Eccles ve diğerleri (2012) çalışmalarında kurumsal süreç ve performans üzerinde kurumsal sürdürülebilirliğin etkisini analiz etmişlerdir. 180 ABD şirketi üzerinde yapmış oldukları çalışma sonucunda, sürdürülebilirlik politikalarını gönüllü olarak benimseyen işletmelerin sürdürülebilirlik politikalarını benimsemeyen (veya daha az benimseyen) işletmelere kıyasla farklı organizasyonel süreçlere sahip olduklarını, borsa ve muhasebe performanslarının daha yüksek olduğu sonucuna varmışlardır.

Hurghis (2015) çalışmasında finansal performans ve entegre rapor arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla IIRC Pilot Program katılımcısı olan işletmelerin 2012-2014 yılları arasında yayımladıkları raporları incelemiştir. Çalışmasının sonucunda IIRC Pilot Program katılımcısı olan işletmelerin finansal performansı ile yayımlanan entegre rapor kapsamı arasında ilişki olmadığını tespit etmiştir.

Albetairi ve diğerleri (2018) çalışmalarında Bahreyn’de borsada işlem gören 5 sigorta şirketinin 2012-2015 yıllarına ait verilerini kullanarak entegre rapor uyumu ve finansal performans arasındaki ilişkiyi regresyon analizi ile araştırmışlardır. Araştırmaları sonucunda entegre raporlama içerik öğelerinden olan iş modeli, strateji ve kaynak tahsisine dair açıklamalar ile finansal performans arasında pozitif bir ilişki, entegre raporlama içerik öğelerinden olan risk ve fırsatlara dair açıklamalar ile finansal performans arasında negatif bir ilişki olduğunu tespit etmişlerdir.

ÖS
72

King (2018)’e göre, Harvard Business School sürdürülebilir işletmelerin önemli finansal performans sağladıklarına dair önemli kanıtlar elde etmiş, ABD’li danışmanlık şirketi Arabesque ve Oxford Üniversitesi işbirliğinde yapılan literatür taramasında sürdürülebilirlik ve kurumsal performans arasında ilişki olduğuna dair çalışmaların mevcut olduğu tespit edilmiştir. Clark ve diğerleri (2015)’ne göre Arabesque ve Oxford Üniversitesi işbirliği ile akademik çalışma, endüstri raporu, gazete makalesi ve kitaptan oluşan 200 çalışma incelenmiştir. bu inceleme sonucu sürdürülebilirlik ve firma performansı arasındaki ilişkiye dair ulaşılan sonuçlar şunlardır (Clark ve diğerleri 2015, 9):

- Sermaye maliyeti konusundaki çalışmaların %90’ı sürdürülebilirlik standartlarının sermaye maliyetini düşürdüğünü göstermektedir.
- Araştırmaların %88’i çevresel, sosyal ve yönetsel uygulamaların operasyonel performansı arttırdığını göstermektedir.
- Çalışmaların %80’i hisse senedi piyasa fiyatı ile sürdürülebilirlik uygulamaları arasında pozitif ilişki olduğunu göstermektedir.

Görüldüğü gibi finansal olmayan performansın veya entegre raporlamanın finansal performansa etkisini incelemek için yapılan çalışmaların bazılarında bu iki değişken arasında pozitif bir ilişki tespit edilmişken, bazılarında ise negatif ilişki tespit edilmiş, veya ilişki tespit edilememiştir. Finansal raporlama ile kıyaslandığında sürdürülebilirlik raporlaması veya entegre raporlama oldukça yeni raporlama araçları veya yaklaşımlardır. Dolayısıyla sürdürülebilirlik raporları veya entegre raporlarda açıklanan finansal olmayan bilgilerin finansal performansa etkisine dair araştırmaların devam edeceği söylenebilir.

4. ENTEGRE RAPORLAMANIN FİNANSAL PERFORMANSA ETKİSİ: BİST BANKA ENDEKSİ ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

4.1. Araştırma Amacı ve Örneklem

Finansal olmayan performansın finansal performansa etkisi çeşitli taraflarca yapılan analiz ve incelemelere konu olmuştur. Bu çalışmada, entegre raporlamanın finansal performans üzerindeki etkisinin incelenmesi için entegre raporlama ilkelerine uygun olarak raporlama yapan bankaların finansal performansının entegre raporlama ilkelerine uygun olarak raporlama yapmayan bankalar ile kıyaslanması amaçlanmıştır. Bu amaçla Temmuz 2019 itibarıyla BİST Banka Endeksinde işlem gören ve

Tablo 2’de verilen 13 banka evren olarak seçilmiştir. Evren olarak BİST Banka Endeksinin seçilmesinin sebebi, Türkiye Garanti Bankası A.Ş. ve Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.’nin Türkiye’de entegre raporlama konusunda öncü işletmelerden olmalarıdır. Ancak, Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş., Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş., Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş. katılım bankası, kalkınma ve yatırım bankaları olduğu için, kuruluş amaçları ve faaliyet konuları farklı olduğu için evren dışında bırakılmıştır. Bu nedenle örnekleminiz Tablo 2’de görülen 10 adet mevduat bankasından oluşmaktadır. Örneklemini oluşturan bankalardan Türkiye Garanti Bankası A.Ş. 2017 ve 2018 yıllarında faaliyet raporunu entegre raporlama ilkeleri doğrultusunda hazırlamış ve yayımlamış, Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. 2018 yılında sürdürülebilirlik raporunu entegre raporlama ilkeleri doğrultusunda hazırladığını ifade etmiş, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. 2017 ve 2018 yıllarında sürdürülebilirlik raporunu entegre raporlama ilkeleri doğrultusunda hazırlanmıştır.

4.2. Yöntem

Örneklemini oluşturan mevduat bankalarından Türkiye Garanti Bankası A.Ş. 2017 ve 2018 yıllarında

Tablo 2. Araştırma Evreni

BIST BANKA		2016	2017	2018
1	Akbank T.A.Ş.	-	-	-
2	Denizbank A.Ş.	-	-	-
3	ICBC Turkey Bank A.Ş.	-	-	-
4	QNB Finansbank A.Ş.	-	-	-
5	Şekerbank T.A.Ş.	-	-	-
6	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	-	+	+
7	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	-	-	-
8	Türkiye İş Bankası A.Ş.	-	-	-
9	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	-	-	+
10	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	+	+	+
11	Albaraka Türk Katılım Bankası A.Ş.	-	-	-
12	Türkiye Kalkınma ve Yatırım Bankası A.Ş.	-	-	-
13	Türkiye Sınai Kalkınma Bankası A.Ş.	+	+	+

Kaynak: <https://www.kap.org.tr/tr/Endeksler> (29.07.2019) ve bankaların internet sitelerinden ulaşılan bilgiler doğrultusunda hazırlanmıştır.

faaliyet raporunu entegre raporlama ilkeleri doğrultusunda hazırlamış, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. 2017 ve 2018 yıllarında sürdürülebilirlik raporunu entegre raporlama ilkeleri doğrultusunda hazırlamıştır.

Entegre raporlamanın finansal performans üzerindeki etkisinin incelenmesi amacıyla yapılan bu çalışmada finansal performansın tespiti için örneklemini oluşturan mevduat bankalarının 2017 ve 2018 yıllarına ait finansal tablolarından elde edilen finansal verileri kullanılarak 20 adet finansal oran

hesaplanmıştır. Bu finansal oranların tespitinde Albayrak ve Erkut (2005) ve Kandemir ve Karataş (2016) tarafından yapılan çalışmalardan yararlanılmıştır. Hesaplanan oranlar Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3'te verilen finansal oranlar kullanılarak örneklemdaki mevduat bankalarının performans sıralaması tespit edilmeye çalışılmıştır. Bunun için, hesaplanan finansal oranlara ilişkin ağırlık değerleri

Tablo 3. Araştırma Kapsamında Hesaplanan Finansal Oranlar

Fayda/ Maliyet	Finansal Oran
Maliyet	Faiz Giderleri / Faiz Gelirleri
Fayda	Net Kar / Dönen Varlık
Fayda	Net Kar / Özkaynak
Fayda	Dönen Varlık / Toplam Aktif
Fayda	Özkaynak / Toplam Aktif
Fayda	Özkaynak / Krediler
Fayda	Aktif Karlılığı=Net Kar / Toplam Aktif
Maliyet	Krediler / Toplam Aktifler
Fayda	Duran Varlık / Toplam Aktif
Maliyet	Likitide Riski=(Duran Varlık+Krediler) / Toplam Krediler
Maliyet	Kredi Riski=Takipteki Krediler / Özkaynaklar
Maliyet	Sermaye Riski= Toplam Özkaynak / Toplam Mevduat
Fayda	Fiyat / Kazanç
Fayda	PD/DD
Fayda	Aktifteki Büyüme (Değişim)
Fayda	Kredilerde Büyüme (Değişim)
Fayda	Mevduatta Büyüme (Değişimi)
Fayda	Net Karda Büyüme (Değişim)
Fayda	Özkaynakta Büyüme (Değişim)
Maliyet	Takipteki Krediler / Krediler

tespit edilmiş, sonrasında örneklemini oluşturan bankaların performans sıralaması yapılmaya çalışılmıştır. Hesaplanan finansal oranlara ilişkin ağırlık değerlerinin tespitinde Entropi Yöntemi, örneklemdaki bankaların finansal performanslarına göre sıralamasının yapılması için TOPSIS Yöntemi kullanılmıştır.

Hesaplanan finansal oranların Entropi Yöntemi ile ağırlıklarının tespitinde izlenen adımlar şunlardır (Wu ve diğerleri 2011; Alp ve diğerleri 2015; Gök ve Yiğit 2017):

1. Adım: Hesaplanan finansal oranlar ve finansal göstergelerin standardize edilmesi

Fayda yönlü kriterler için:

$$R_{ij} = \frac{X_{ij} - \text{Min } X_{ij}}{\text{Max } X_{ij} - \text{Min } X_{ij}} \quad (1)$$

Maliyet yönlü kriterler için:

$$R_{ij} = \frac{\text{Max } X_{ij} - X_{ij}}{\text{Max } X_{ij} - \text{Min } X_{ij}} \quad (2)$$

$$P_{ij} = \frac{R_{ij}}{\sum R_{ij}} \quad (3)$$

2. Adım: Entropi değerinin hesaplanması

$$E_j = -\frac{1}{\ln(m)} * \sum P_{ij} \cdot \ln P_{ij} \quad (4)$$

3. Adım: Sapma derecesinin hesaplanması

$$d_j = 1 - E_j \quad (5)$$

4. Adım: Hesaplanan finansal oranların entropi ağırlıklarının hesaplanması

$$W_j = \frac{d_j}{\sum d_j} \quad (6)$$

Hesaplanan finansal oranların ağırlıklarının hesaplanmasının ardından, örnekleme oluşturan bankaların finansal performansları açısından sıralamasının tespiti için TOPSIS (Technique for Order Preference by Similarity to Ideal Solution) yöntemi kullanılmıştır. TOPSIS Yönteminde uygulama aşamaları şöyledir (Wang ve Lee 2009; Demireli 2010; Huang ve Peng, 2012):

1. Adım: karar matrisinin oluşturulması

$$X_{ij} = \begin{matrix} & X_{11} & X_{12} & \dots & X_{1n} \\ X_{i1} & X_{21} & X_{22} & \dots & X_{2n} \\ & X_{m1} & X_{m2} & & X_{mn} \end{matrix} \quad (7)$$

2. Adım: vektör normalizasyonunun yapılması

$$r_j = \frac{X_{ij}}{\sqrt{\sum X_{ij}^2}} \quad (8)$$

3.Adım: ağırlıklandırılmış normalize matrisin oluşturulması

$$V_{ij} = W_j * r_{ij} \quad (9)$$

4. Adım: ideal pozitif ve ideal negatif çözüm noktalarının tespit edilmesi. Bu aşamada fayda yönlü göstergeler için maksimum değer ideal pozitif nokta, maliyet yönlü göstergeler için minimum değer ideal negatif nokta olarak tespit edilir.

5.Adım: her bir alternatifin ideal noktalara uzaklığının hesaplanması

$$S_i^+ = \sqrt{\sum_{j=1}^n (V_{ij} - V_j^+)^2} \quad i=1,2,\dots,m \quad (10)$$

$$S_i^- = \sqrt{\sum_{j=1}^n (V_{ij} - V_j^-)^2} \quad i=1,2,\dots,m \quad (11)$$

6. Adım: her bir alternatifin ideal noktalara nispi uzaklıklarının hesaplanması

$$G_i = \frac{S_i^-}{S_i^- + S_i^+} \quad i=1,2,\dots,m \quad (12)$$

4.3. Bulgular

Yapılan analiz sonucunda örnekleme oluşturan her bir mevduat bankasının 2017 ve 2018 yıllarında finansal performanslarının ideal noktalara uzaklıkları, diğer bir ifadeyle finansal performanslarına göre sıralamaları Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Örnekleme Oluşturan Mevduat Bankalarının Finansal Performanslarına Göre 2017 ve 2018 Yıllarında Sıralaması

Sıra No	2017	Ci	Sıra No	2018	Ci
1	Akbank T.A.Ş.	0,6352	1	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,5050
2	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,5177	2	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,5004
3	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,4783	3	Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.	0,5003
4	ICBC Turkey Bank A.Ş.	0,4365	4	ICBC Turkey Bank A.Ş.	0,4999
5	Türkiye Garanti Bankası A.Ş.	0,4266	5	Türkiye Halk Bankası A.Ş.	0,4999
6	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,4222	6	QNB Finansbank A.Ş.	0,4999
7	Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.	0,3928	7	Denizbank A.Ş.	0,4998
8	Denizbank A.Ş.	0,2267	8	Türkiye İş Bankası A.Ş.	0,4996
9	QNB Finansbank A.Ş.	0,2250	9	Şekerbank T.A.Ş.	0,4996
10	Şekerbank T.A.Ş.	0,1464	10	Akbank T.A.Ş.	0,4994

Tablo 4’te görüldüğü gibi, 2017 yılında entegre faaliyet raporu hazırlayan ve yayımlayan Türkiye Garanti Bankası A.Ş. 2017 yılında finansal performans açısından örnekleme oluşturan mevduat bankaları arasında 0,4266 ile beşinci sırada, 2016 ve 2017 yıllarında sürdürülebilirlik raporunu entegre raporlama ilkeleri doğrultusunda hazırlayan Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. ise 2017 yılında finansal performans açısından örnekleme oluşturan mevduat bankaları arasında 0,3928 ile yedinci sırada yer almaktadır. 2018 yılında ise finansal performans açısından Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. 0,5050 ile ilk sırada, Türkiye Garanti Bankası A.Ş. 0,5004 ile ikinci sırada, Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. ise 0,5003 ile üçüncü sırada yer almıştır. 2018 yılında finansal performans açısından ilk üç sırada yer alan bu bankalardan Yapı ve Kredi Bankası A.Ş. 2016, 2017 ve 2018 yıllarına ait sürdürülebilirlik raporunu entegre raporlama ilkeleri doğrultusunda hazırlamış, Türkiye Garanti Bankası A.Ş. 2017 ve 2018 yıllarına ait faaliyet raporunu yıllık entegre faaliyet raporu olarak yayımlamış, Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. ise 2018 yılına ait sürdürülebilirlik raporunu entegre raporlama ilkeleri doğrultusunda hazırlamıştır.

5. SONUÇ

Ekonomik birim olan işletmenin temel amacı kar maksimizasyonu veya değer maksimizasyonu olarak ifade edilir. Kar maksimizasyonu veya değer maksimizasyonu amacı finansal sermaye sağlayan taraflar olarak anılan mevcut veya potansiyel yatırımcılar açısından önemli bir amaçtır. Mevcut veya potansiyel yatırımcılar işletmenin finansal performansı ile ilgilenmektedir. Ancak, doğal kaynaklar, insan sermayesi gibi kıt kaynakların etkin kullanılması gerekliliği günümüzde hayati bir öneme sahip hale gelmiştir. Diğer bir ifadeyle, işletme performansının ölçümünde finansal olmayan performans da önemli bir ölçüt haline gelmiştir.

İşletmenin kısa veya uzun vadeli başarısının sadece finansal göstergeler ile ölçülmesinin doğru olmayacağı görüşü, performans değerlendirilmede çevresel ve sosyal göstergelerin de dikkate alınması anlayışını hakim kılmıştır. Bu anlayışın hakim olmasıyla birlikte işletmeler finansal performansları yanında finansal olmayan performanslarını da raporlamaya başlamışlardır. Ancak, finansal ve finansal olmayan performansları ayrı raporlarda bilgi kullanıcılarına sunulması işletmenin bütüncül performansının gösterilmesine veya görülmesine engel olmaktadır. Dolayısıyla finansal ve finansal olmayan performansın tek bir raporda sunulması gerektiği görüşü savunulmaya başlanmıştır. Bu görüş, temelleri 1990'lı yılların başından atılmaya başlanan ve Uluslararası Entegre Raporlama Konseyi (International Integrated Reporting Council-IIRC) tarafından Uluslararası Entegre Raporlama Çerçevesinin (Çerçeve) yayımlanmasıyla somut hale gelen entegre raporlamanın gelişmesine yol açmıştır.

ÖS
78

Entegre raporlama, işletmenin entegre düşünce temelinde çalışan tüm birim ve fonksiyonları tarafından tüm sermaye unsurları üzerinde yaratılan değerlerin bir bütün olarak raporlanması sürecidir. Esas itibarıyla Güney Afrika Yöneticiler Enstitüsü (Institute of Directors in Southern Africa-IoDSA)'nın King III Raporunda entegre raporlama bölümüne yer vermesi ve ardından Mart 2010'da başlayan dönemden itibaren Johannesburg Borsası'na kayıtlı tüm işletmeler tarafından yayımlanması zorunlu tutulan entegre rapor, 2013 yılında Çerçevenin yayımlanması ile birlikte dünya çapında kabul görmeye başlamıştır. Entegre raporlamanın finansal ve finansal olmayan sermaye unsurları arasında entegrasyon sağlayarak işletmelere fayda sağlayacağı ifade edilmektedir. Dolayısıyla finansal olmayan performans ile finansal performansın birbirlerini etkileyeceği ifade edilebilir. Finansal ve finansal olmayan performans arasındaki ilişki literatürde bazı çalışmalara konu olmuştur.

Bu çalışmanın amacı, BİST Banka Endeksinde işlem gören ve entegre rapor yayımlayan veya kurumsal raporlarını entegre raporlama ilkelerine uygun hazırlayan mevduat bankalarının finansal performansı ile entegre rapor yayımlamayan veya kurumsal raporlarını entegre raporlama ilkelerine uygun olarak hazırlamayan mevduat bankalarının finansal performansının incelenmesidir. Bu amaçla, BİST Banka Endeksinde Temmuz 2019 itibarıyla işlem görmekte olan 10 mevduat bankasının 2017 ve 2018 yıllarına ait finansal verileri kullanılarak 20 adet finansal oran hesaplanmıştır. Bu finansal oranlar TOPSİS yöntemi ile analize tabi tutulmuş, örnekleme bankalarının 2017 ve 2018 yıllarına ait verileri analiz edilmiştir.

Yapılan analiz sonucunda, örnekleme 2017 yılında entegre raporlama ilkelerine uygun raporlama yapmış olan Türkiye Garanti Bankası A.Ş.'nin beşinci sırada, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'nin yedinci sırada yer aldığı görülmüştür. 2017 yılında entegre rapor hazırlamamış olan Akbank T.A.Ş. finansal performans olarak ilk sırada, Türkiye Halk Bankası A.Ş. ikinci sırada, Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O. üçüncü sırada yer almıştır. Dolayısıyla, 2017 yılında entegre rapor hazırlamanın veya entegre raporlama ilkelerine uygun raporlama yapmanın bankaların finansal performansına etki etmediği sonucuna ulaşılabılır. 2018 yılında ise entegre raporlama ilkelerine uygun raporlama yapan Yapı ve Kredi Bankası A.Ş.'nin ilk sırada, Türkiye Garanti Bankası A.Ş.'nin ikinci sırada, Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.'nin üçüncü sırada yer aldığı görülmüştür. 2018 yılında entegre raporlama ilkelerine uygun raporlama yapmayan diğer bankaların ilk üç sıraya giremediği görülmüştür. Dolayısıyla, 2018 yılında entegre raporlama ilkelerine uygun raporlama yapmanın bankaların finansal performansına etki ettiği sonucuna ulaşılabılır. BİST oynaklığı ve makro ekonomik etkilerin kısıt olarak nitelendirilebileceği bu çalışmanın sonucunda, Yapı ve Kredi Bankası A.Ş., Türkiye Garanti Bankası A.Ş. ve Türkiye Vakıflar Bankası T.A.O.'nin 2017 ve 2018 yıllarında entegre raporlama ilkelerine uygun raporlama yaptığı da dikkate alınır, entegre raporlamanın zaman içinde finansal performansı etkilediği sonucuna varılabilir. Bu çalışmanın diğer kısıtları da örneklem büyüklüğünün küçük olması, Türkiye'de entegre rapor hazırlama ve yayımlamanın zorunlu olmaması nedeniyle entegre raporlama ilkelerine uygun raporlama yapan

bankaların sayısının az olmasıdır. Gelecekte yapılacak çalışmalarda, entegre raporlamanın finansal performans üzerindeki etkisinin tespit edilebilmesi için entegre raporlama yapan işletmelerin yer aldığı farklı ve daha büyük bir örneklem üzerinde parametrik veya parametrik olmayan analiz yöntemlerinin kullanılması önerilebilir.

KAYNAKÇA

- A4S. 2019. Timeline. <https://www.accountingforsustainability.org/en/impact/timeline.html#item-2004> (09.08.2019)
- Albayrak, Y.E. ve H.Erkut. 2005. “Banka Performans Değerlendirmede Analitik Hiyerarşi Süreç Yaklaşımı”, İTÜ Dergisi/d mühendislik, 4(6): 47-58
- Albetairi, H.T.A., G.Kukreja ve A.Hamdan. 2018. “Integrated Reporting and Financial Performance: Empirical Evidences from Bahraini Listed Insurance Companies”, Accounting and Finance Research, 7(3): 102-110
- Alp, İ. A.Öznel ve M.S.Köse. 2015. “Entropi Tabanlı Maut Yöntemi İle Kurumsal Sürdürülebilirlik Performansı Ölçümü: Bir Vaka Çalışması”, Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(2): 65-81
- Birleşmiş Milletler (BM). 1987. Report of the World Commission on Environment and Development: Our Common Future. <https://sustainabledevelopment.un.org/content/documents/5987our-common-future.pdf> (09.08.2019)
- Birleşmiş Milletler (BM). 2019. <https://sustainabledevelopment.un.org/resourcelibrary> (09.08.2019)
- Clark, G.L. Feiner, A. ve Viehs, M. 2015. From the Stockholder to the Stakeholder-How Sustainability Can Drive Financial Outperformance. https://arabesque.com/research/From_the_stockholder_to_the_stakeholder_web.pdf (23.08.2019)
- Çelik, İ. 2011. “Kıtlık ve Rekabet: Rekabetin Negatif Sonuçları”, Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 25(1): 1-12
- Demireli, E. 2010. “Topsis Çok Kriterli Karar Verme Sistemi: Türkiye’deki Kamu Bankaları Üzerine Bir Uygulama”, Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi, 5(1): 101-112
- Eccles, R.G. Ioannou, I.ve G.Serafeim. 2012. “The Impact of Corporate Sustainability on Organizational Processes an Performance. National Brueau of Economic Research”, Working Paper 17950. <https://www.nber.org/papers/w17950.pdf> (16.08.2019)
- Eccles, R.G. M.P.Krzus ve S.Ribot. 2015. The Integrated Reporting Movement – Meaning, Momentum, Motives, and Materiality. John Wiley & Sons, Inc. ISBN 978-1-118-99373-6
- Eccles, R.G. ve M.P.Krzus. 2010. One Report-Integrated Reporting for a Sustainable Strategy. John Wiley & Sons, Inc., ISBN 978-0-470-58751-5
- Eccles, R.G. ve G.Serafeim. 2014. “Corporate and Integrated Reporting: A Functional Perspective. Chapter 9 in Corporate Stewardship: Achieving Sustainable Effectiveness”, edited by Ed Lawler, Sue

Mohrman and James O’Toole, Greenleaf. 2015. <https://ssrn.com/abstract=2388716> (09.08.2019)

Eğilmez, M. 2019. Ekonomi Sözlüğü. <http://www.mahfiegilmez.com/p/ekonomi-sozlugu.html> (09.08.2019)

Gök, M. ve S.Yiğit. 2017. “Türkiye’deki Büyükşehirlerin Sürdürülebilirlik Kriterleri Açısından İncelenmesi”, *Yönetim Bilimleri Dergisi*, 15(30): 253-273

<https://www.kap.org.tr/tr/Endeksler> (29.07.2019)

Huang, J. ve K.Peng. 2012. “Fuzzy Rasch model in TOPSIS: A New Approach for Generating Fuzzy Numbers to Assess the Competitiveness of the Tourism Industries in Asian Countries”, *Tourism Management*, 33 (2012): 456-465

Hurghis, R. 2015. Integrated Reports and Financial Performance: an Analysis, Conference Paper. <https://www.researchgate.net/publication/330215510> (16.08.2019)

International Integrated Reporting Council (IIRC). 2013). The International Integrated Reporting Framework.

Institute of Directors in Southern Africa (IoDSA). 2009. King Code of Governance Principles for South Africa 2009

Kandemir, T. ve H.Karataş. 2016. “Ticari Bankaların Finansal Performanslarının Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri ile İncelenmesi: Borsa İstanbul’da İşlem Gören Bankalar Üzerine Bir Uygulama (2004-2014)”, *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 5(7): 1766-1776

King, M. 2018. “2018 Address by Judge Professor Mervyn King”, <https://integratedreporting.org/news/2018-address-by-judge-professor-mervyn-king-chairman-of-the-council-iirc/> (22.08.2019)

Wang, T. ve H. Lee. 2009. “Developing a Fuzzy TOPSIS Approach Based on Subjective Weights and Objective Weights”, *Expert Systems with Applications* 36 (2009) 8980–8985

Wu, J. Sun, L.J. Liang ve Y.Zha. 2011. “Determination of Weights for Ultimate Cross Efficiency Using Shannon Entropy”, *Expert Systems with Applications* 38 (2011) 5162–5165